

Polismyndighetens behandling av känsliga personuppgifter i underrättelseverksamheten

1. Sammanfattning

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (nämnden) har granskat Polismyndighetens behandling av känsliga personuppgifter om etniskt ursprung, hälsa och religiös eller filosofisk övertygelse i en gemensamt tillgänglig uppgiftssamling som rör bedrägeri. Granskningen har omfattat ett urval av personuppgiftsregistreringar och har varit begränsad till frågan om det är absolut nödvändigt att behandla de känsliga personuppgifterna.

I uttalandet riktar nämnden återigen kritik mot Polismyndigheten för att ordet zigenare förekommer i underrättelseverksamheten. Polismyndigheten har avslutat behandlingen av den känsliga personuppgiften under nämndens granskning. Nämnden ser även allvarligt på att Polismyndigheten har behandlat ytterligare en känslig personuppgift avseende etniskt ursprung utan att det har varit absolut nödvändigt. I övrigt har behandlingen av de granskade känsliga personuppgifterna varit lagenliga.

2. Bakgrund

2.1. Inledning

Den 12 november 2025 beslutade nämnden att granska Polismyndighetens behandling av vissa typer av känsliga personuppgifter i underrättelseverksamheten. Granskningen har avsett känsliga personuppgifter om etniskt ursprung, hälsa och religiös eller filosofisk övertygelse i en gemensamt tillgänglig uppgiftssamling i it-systemet Surfa 2. Uppgiftssamlingen, som rör bedrägeri, används i Polismyndighetens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet (underrättelseverksamheten).

Granskningen har avsett frågan om behandlingen av de känsliga personuppgifterna är absolut nödvändig för ändamålet med behandlingen.

2.2. Rättsliga utgångspunkter

Personuppgifter som avslöjar ras, etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening eller som rör hälsa, sexualliv eller sexuell läggning (känsliga personuppgifter) får inte behandlas (2 kap. 11 § första stycket brottsdatalagen [2018:1177]). Om andra uppgifter om en person behandlas får de dock kompletteras med känsliga personuppgifter när det är absolut nödvändigt för ändamålet med behandlingen (2 kap. 11 § andra stycket brottsdatalagen). Med hänsyn till den restriktivitet som ligger i begreppet ”absolut nödvändigt” måste behovet av att göra sådana kompletteringar prövas noga i det enskilda fallet.¹

3. Utredningen

3.1. Genomförande

Den 2 december 2025 genomfördes en inspektion vid Polismyndigheten. Sökningar gjordes i den aktuella uppgiftssamlingen på sökbegrepp i form av ord som kan avslöja känsliga personuppgifter om etniskt ursprung, hälsa och religiös eller filosofisk övertygelse. Tolv dokument där sökningarna gav träff valdes ut för närmare granskning.

Efter inspektionen har Polismyndigheten på nämndens begäran besvarat frågor rörande registreringar i fyra av dokumenten.

3.2. Nämndens iakttagelser

Vid granskningen noterades bland annat följande exempel.

Exempel 1 avser ett underrättelseuppslag där en person, som av uppgiftslämnaren misstänks för bedrägeri, anges vara zigenare.

Exempel 2 avser ett underrättelseuppslag i vilket det bland annat återges att en person påträffats med en stor summa kontanter. I uppslaget anges att personen själv uppgett att denne är rom.

Det kan även konstateras att nämnden vid inspektionen fick fyra träffar på ordet zigenare i den aktuella uppgiftssamlingen.

3.3. Polismyndighetens svar

Vad gäller exemplen i avsnitt 3.2. har Polismyndigheten bland annat uppgett följande.

¹ prop. 2017/18:232 s. 447

Den känsliga personuppgiften i det första exemplet är inte absolut nödvändig att behandla för ändamålet med behandlingen i aktuell uppgiftssamling. Uppgiften saknar i detta fall relevans för analys av brottslig verksamhet och är inte nödvändig för att förebygga, förhindra eller utreda brott. Inte heller är den relevant eller proportionerlig i förhållande till verksamhetens syfte. Kravet på absolut nödvändighet enligt 2 kap. 11 § andra stycket brottsdatalagen är därmed inte uppfyllt. Oftast är det lämpligt att använda just de uppgifter som lämnas av en uppgiftslämnare när informationen dokumenteras. Det är viktigt att återgivandet sker sakligt och korrekt och att inte riskera förvanskning av information genom att polisanställda lägger in egna värderingar, genom att byta ett ord mot ett annat som kan anses mer lämpligt. En uppgift om en persons etniska ursprung kan vara av vikt i det brottsförebyggande arbetet eller vid undersökning av brottslig verksamhet. Polismyndigheten anser dock att det inte var lämpligt att återge uppgiftslämnarens uppgift om att en person är zigenare. Vid en förnyad bedömning har behandlingen av den känsliga personuppgiften avslutats.

Uppgiften i det andra exemplet är inte absolut nödvändig att behandla för ändamålet med behandlingen. Polismyndigheten har, efter en förnyad bedömning, avslutat behandlingen av den känsliga personuppgiften.

4. Nämndens bedömning

Vad avser första exemplet har nämnden flera gånger tidigare kritiserat Polismyndigheten för att ordet zigenare förekommer i underrättelseverksamheten. Polismyndigheten har uppmanats att välja ett annat ord vid beskrivningen av en person, inbegripet fall när uppgiften kommer från en uppgiftslämnare, eftersom ordet kan uppfattas som kränkande. Nämnden har också uppmanat Polismyndigheten att se över sina rutiner och vidta de ytterligare åtgärder som erfordras, inkluderat information och utbildning till personalen samt regelbundna registervårdsinsatser, för att säkerställa att ordet inte längre används.² Resultatet av den granskning som genomförts i nu aktuellt ärende visar på att Polismyndighetens åtgärder inte kan anses fullt ut tillräckliga i det avseendet. Nämnden ser allvarligt på och kritiserar återigen Polismyndigheten för att ordet zigenare fortfarande förekommer i underrättelseverksamheten.

² Se bland annat nämndens uttalande den 24 januari 2024 "Polismyndighetens behandling av känsliga personuppgifter i underrättelseverksamheten" (dnr 75-2023), den 4 maj 2022 "Polismyndighetens behandling av känsliga personuppgifter i underrättelseverksamheten" (dnr 64-2021) och den 10 december 2019 "Polismyndighetens behandling av känsliga personuppgifter i underrättelseverksamheten" (dnr 20-2019).

Granskningen visar också att Polismyndigheten, vad gäller både exempel 1 och exempel 2, har behandlat känsliga personuppgifter om etniskt ursprung utan att det har varit absolut nödvändigt för ändamålet med behandlingen, vilket är allvarligt och i strid med brottsdatalagen. Nämnden erinrar Polismyndigheten om vikten av att vara restriktiv med behandlingen av känsliga personuppgifter och att i varje enskilt fall kontinuerligt pröva om behandlingen är absolut nödvändig. Känsliga personuppgifter som inte längre bedöms som absolut nödvändiga bör tas bort så snart som möjligt. Nämnden konstaterar att Polismyndigheten avslutat behandlingen efter att nämnden ställt frågor om behandlingen.

Gällande de övriga granskade känsliga personuppgifterna bedömer nämnden, efter erhållna svar och förtydliganden från Polismyndigheten, att dessa är absolut nödvändiga för ändamålet med behandlingen.

5. Beslut

Med detta beslut avslutas ärendet.

På Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens vägnar

Cecilia Klerbro

I avgörandet har deltagit: Cecilia Klerbro (ordförande), Anti Avsan, Anna Ekström, Matheus Enholm, Jon Karlfeldt, Helene Odenjung och Per Schöldberg (enhälligt).

Föredragande: Isabelle Benfalk

Expedition till:

Polismyndigheten, Tillsynsenheten
(A748.406/2025)

Kopia för kännedom till:

Integritetsskyddsmyndigheten